

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v základných školách v školskom roku 2013/2014 v SR

V školskom roku 2013/2014 bolo vykonaných **276** následných inšpekcií (NI) v základných školách (ZŠ), z toho bolo **260** štátnych, **11** cirkevných a **5** súkromných škôl. V **38** školách bol vyučovací jazyk maďarský, v **3** slovenský a maďarský, v **1** bol ukrajinský a v **1** škole bol vyučovací jazyk rusínsky. NI bola realizovaná v **73** školách po komplexných, v **161** po tematických, v **32** po následných inšpekciách a v **10** po informatívnej inšpekcii.

Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) podľa závažnosti zistených nedostatkov uplatnila voči kontrolovaným subjektom celkom **1 914 opatrení** na ich odstránenie. Prehľad uplatnených opatrení a ich akceptáciu, resp. splnenie uvádza tabuľka 1.

Tabuľka č. 1 Prehľad akceptácie/splnenia uplatnených opatrení riaditeľmi škôl

Spolu	1 914					
z toho	Odporúčania		Opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		Opatrenia uložené ŠŠI / záväzné pokyny ¹	
Počet	698		1 071		143/2	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%
	611	88,04	995	94,67	133/2	94,30/100
	neaktuálne	%	neaktuálne	%	neaktuálne	%
	0	0	8	0,75	1	0,70
	nedá sa hodnotiť	%	nedá sa hodnotiť	%	nedá sa hodnotiť	%
	4	0,57	12	1,12	1	0,70

Nedostatky zistené ŠŠI sa najčastejšie týkali v oblasti **riadenia**

- vedenia pedagogickej a ďalšej dokumentácie v súlade s platnými právnymi predpismi vrátane dokumentácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP),
- výkonu štátnej správy v prvom stupni,
- činnosti poradných orgánov,
- kontrolnej a hospitačnej činnosti vedenia škôl,
- vypracovania jednotlivých častí školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) a jeho súladu so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP),

v oblasti **podmienok výchovy a vzdelávania**

- spĺňania kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie vedúcimi pedagogickými zamestnancami,
- organizácie vyučovania,
- vypracovania školského poriadku a rozvrhu hodín v súlade s platnými právnymi predpismi,

¹ Platné do 31. 12. 2012

v oblasti **priebehu a výsledkov výchovy a vzdelávania**

- efektívnosti činností žiakov v triedach so spojenými ročníkmi,
- využívania didaktickej techniky vo vyučovaní,
- rozvíjania hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov, kompetencií žiakov v oblasti informačno-komunikačných technológií (IKT), občianskych a sociálnych kompetencií,
- nesúladu hodnotenia výsledkov žiakov s metodickým pokynom.

ŠŠI uplatnila **698 odporúčaní**, ktoré najčastejšie smerovali k odstráneniu nedostatkov týkajúcich sa:

- zefektívnenia kontrolnej a hospitačnej činnosti s cieľom sledovať a kontrolovať využívanie prostriedkov IKT a didaktickej techniky, úrovne vnútorného systému kontroly, vypracovania kritérií hodnotenia v jednotlivých predmetoch, dôsledného vedenia pedagogickej dokumentácie, používania správnej odbornej terminológie a citácie platných právnych predpisov, diferencovania úloh pri zohľadňovaní vzdelávacích potrieb žiakov, rozvíjania kompetencií žiakov v oblasti IKT, ich sebahodnotiacich zručností,
- kvality spracovania ŠkVP, najmä aktualizácie jeho obsahu a doplnenia konkrétnych údajov do jednotlivých častí, poznámok k učebnému plánu, rozpracovania učebných osnov niektorých predmetov, zapracovania úloh z Národného štandardu finančnej gramotnosti (NŠFG) do ŠkVP, zapracovania prierezových tém do obsahu vzdelávania, zefektívnenia práce metodických orgánov.

Akceptáciou odporúčaní (88,04 %) sa zvýšila úroveň odborného a pedagogického riadenia škôl. Odstránili sa nedostatky vo vedení pedagogickej dokumentácie, vypracovaní vnútorných predpisov škôl. Pozitívny dopad akceptovaných odporúčaní sa prejavil aj v zabezpečení rozvoja kľúčových kompetencií žiakov v oblasti digitálnej a finančnej gramotnosti, vo vytvorení kvalitnejších podmienok pre výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a v systematickom analyzovaní a zovšeobecňovaní poznatkov z kontrolnej a hospitačnej činnosti vedúcich pedagogických zamestnancov škôl. Ich akceptácia ďalej prispela k zvýšeniu kvality ŠkVP, zapracovaním príslušných inovácií a aktuálnych informácií sa obsah dokumentov stal komplexnejší a výpovednejší smerom k pedagogickým zamestnancom i zákonným zástupcom žiakov.

Neakceptovanie odporúčaní (11,96 %) malo za dôsledok pretrvávanie nedostatkov v rozpracovaní učebných osnov, zovšeobecneniu výsledkov kontrolnej činnosti na zasadnutí pedagogickej rady, zefektívneniu práce niektorých predmetových komisií, čo znižovalo celkovú účinnosť vnútorného kontrolného systému vo vzťahu k skvalitňovaniu výchovno-vzdelávacej a riadiacej činnosti. V dôsledku nevykonávania dôslednej kontroly dokumentácie žiakov so ŠVVP v niektorých subjektoch pretrvávajú formálne nedostatky.

V 3 školách v Nitrianskom kraji ani po opakovanej kontrole neboli akceptované odporúčania na vypracovanie analýzy a východiskového stavu pre stanovenie zámerov a kritérií hodnotenia pedagogických zamestnancov v ŠkVP, doplnenie učebných osnov o počty hodín k tematickým celkom (predmety biológia, fyzika, dejepis, etická výchova) pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia vzdelávaných v špeciálnej triede. V individuálnych vzdelávacích programoch (IVP) naďalej absentovali podpisy zákonných zástupcov.

Opatrenia prijaté kontrolovanými subjektmi na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku boli adekvátne, konkrétne, s určením termínu splnenia a zodpovedných zamestnancov. Opatrenia prijaté riaditeľmi škôl boli najčastejšie zamerané na:

- dodržiavanie súladu ŠkVP so ŠVP (prerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade a v rade školy, zapracovanie obsahu všetkých prierezových tém a uvedenie spôsobu ich realizácie, dodržiavanie učebného plánu, vypracovanie poznámok k vlastnému učebnému plánu, uvedenie podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove

- a vzdelávaní, zapracovanie informácií o vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím – stupeň vzdelania, dĺžka štúdia, formy výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o dosiahnutom vzdelaní, vnútorný systém hodnotenia),
- dôsledné vypracovanie učebných osnov (zosúladenie UO so vzdelávacím štandardom príslušného predmetu),
 - súlad hodnotenia výsledkov žiakov s platným metodickým pokynom (používanie platnej stupnice klasifikácie),
 - vedenie pedagogickej dokumentácie (používanie jednotného a správneho názvu školy, vykonávanie korekcií povoleným spôsobom, vypisovanie pedagogickej dokumentácie trvalým spôsobom, skompletizovanie protokolu o komisionálnej skúške, zosúladenie zápisov učiva v triednych knihách s UO vyučovacieho predmetu),
 - integráciu žiakov (skompletizovanie dokumentácie žiakov so ŠVVP, pri integrácii žiakov s mentálnym postihnutím vypracovanie IVP a jeho dodržiavanie, vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím podľa UO špeciálnej ZŠ, vytváranie podmienok pre vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím);
 - vypracovanie školského poriadku v súlade so školským zákonom (prerokovanie školského poriadku v pedagogickej rade a v rade školy, zakomponovanie práv žiakov, práv a povinností zákonných zástupcov žiakov),
 - organizáciu vyučovania.

Splnené opatrenia prijaté riaditeľmi kontrolovaných subjektov (94,67 %) prispeli najmä ku skvalitneniu úrovne a obsahu ŠkVP, k zefektívneniu riadiacej práce. Zvýšila sa kvalita vypracovania dokumentácie žiakov, vytvárali sa podmienky pre vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím v ZŠ. **Nesplnením prijatých opatrení** (5,33 %) v niektorých školách pretrvávajú nedostatky v spájaní žiakov rôznych ročníkov na 2. stupni ZŠ do jednej skupiny pri vyučovaní hudobnej výchovy a výtvarnej výchovy. Dôsledkom bolo, že nebol dodržaný učebný plán a dôsledne plnené učebné osnovy. V jednej škole vedenie školy nevykonalo do času následnej inšpekcie žiadnu hospitáciu so zameraním na odporúčané oblasti a v dokumentácii integrovaných žiakov neboli odstránené nedostatky v dôsledku nevykonanej kontrolnej a hospitačnej činnosti.

Niektoré opatrenia (1,9 %) prijaté riaditeľmi škôl, vzhľadom na novelizáciu školského zákona **stratili platnosť**, resp. sa nedali kontrolovať.

ŠŠI v školskom roku 2013/2014 **uložila** pri následných inšpekciách **143 opatrení**. Uložené opatrenia sa v prevažnej miere týkali zabezpečenia dĺžky obedňajšej prestávky v súlade s platnou vyhláškou o ZŠ, odbornosti vyučovania v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov, vypracovania poznámok k vlastnému učebnému plánu, vypracovania UO jednotlivých vyučovacích predmetov, rovnomerného rozdelenia predmetov v rozvrhu tried v rámci dňa a týždňa, vykonávania vyučovacej povinnosti riaditeľa súkromnej základnej školy.

Splnenie uložených opatrení (94,30 %) malo pozitívny dopad na organizáciu vyučovania a na zabezpečenie psychohygienických požiadaviek. Splnením uložených opatrení v oblasti realizácie školských vzdelávacích programov sa vytvorili adekvátne podmienky pre edukačný proces v školách. Dôsledkom **nesplnenia** uložených opatrení (5,70 %) týkajúcich sa v prevažnej miere odstránenia nedostatkov v rozhodnutiach vydaných riaditeľmi školy pretrvávala nižšia kvalita výkonu štátnej správy v 1. stupni.

Uložené **záväzné** pokyny (Nitriansky a Banskobystrický kraj – v súlade s dovtedy platným právnym predpisom) boli zamerané na zaradenie druhého cudzieho jazyka pre žiakov 8. a 9. ročníka, na doplnenie predmetu svet práce do učebného plánu pre žiakov 8. ročníka a na vypracovanie učebných osnov v rozsahu vyučovania jednotlivých predmetov podľa učebného plánu. Ich splnenie malo pozitívny dopad na zabezpečenie štátom garantovaného

vzdelávania žiakov ZŠ a bolo predpokladom na plnenie obsahových a výkonových požiadaviek uvedených predmetov vo výchovno-vzdelávacom procese.

Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2013/2014 pri následných inšpekciách zaslala **25 upozornení** zriaďovateľom škôl a iným príslušným orgánom, ktoré najčastejšie smerovali k odstráneniu nedostatkov týkajúcich sa:

- vymenovania riaditeľa školy, ktorý nespĺňal kvalifikačné predpoklady v požadovanom stupni vzdelania a v odbore vzdelania pre príslušný druh a typ školy,
- nesplnenie kvalifikačných požiadaviek zástupkyne riaditeľa školy pri vymenovaní do funkcie,
- neabsolvovania funkčného inovačného vzdelávania riaditeľom školy,
- realizovania vyučovania okrem ročníkov 1. stupňa ZŠ i v 5. ročníku, ktorý tvoril súčasť 2. stupňa ZŠ a to aj napriek skutočnosti, že reálne tento ročník v škole neexistoval (neplnoorganizovaná ZŠ),
- nezabezpečenia objektívneho priebehu testovania žiakov 9. ročníka základnej školy,
- nedostatkov v organizácii vyučovania,
- neplnenie učebných osnov (v predmete matematika),
- nezabezpečenie vzdelávania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia/formálne vypracovanie ŠkVP,
- nesprávneho názvu školy (2 ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským) a nesúladu názvu školy v zriaďovacej listine s názvom školy uvedeným v sieti škôl,
- neustanovenia a nefunkčnosti rady škôl,
- nezabezpečenia právnej subjektivity plnoorganizovanej školy,
- obsadzovania miesta vedúceho zamestnanca bez výberového konania,
- nevyhovujúcich priestorových podmienok vzhľadom na počet žiakov v triedach

Neakceptovaním upozornení v nezabezpečení právnej subjektivity školy a nezosúladení názvu školy s príslušnou právnou normou, došlo k porušeniu všeobecne záväzných právnych predpisov.

Iné zistenia

Školská inšpekcia v jednom kontrolovanom subjekte v **Trnavskom kraji** zistila nedostatky, ktoré sa týkali nerešpektovania ŠVVP žiakov s mentálnym postihnutím. Vedenie školy i napriek tomu, že mu boli známe skutočnosti o zdravotnom znevýhodnení dvoch žiakov, túto situáciu neriešilo, neiniciovalo ich odborné vyšetrenie a neinformovalo zákonných zástupcov o možnostiach vzdelávania ich detí. Učitelia k nim pristupovali ako k bežným žiakom. Na odstránenie zistených nedostatkov uložila ŠŠI kontrolovanému subjektu dve opatrenia.

V jednom subjekte v **Trenčianskom kraji** bolo kontrolou vydaných rozhodnutí zistené, že rozhodnutia o oslobodení integrovaných žiakov od vyučovania druhého cudzieho jazyka boli vydané bez žiadosti zákonných zástupcov žiakov a odporúčaní poradenského zariadenia.

Školská inšpekcia v **Nitrianskom kraji** medzi iné zistenia v jednom z kontrolovaných subjektov uviedla nedodržanie dĺžky šiestej a siedmej vyučovacej hodiny, v ďalšom subjekte nespracovanie kompletného UP v nadväznosti na predchádzajúce školské roky, čo negarantovalo jeho dodržiavanie za 5-ročné vzdelávacie obdobie v časti voliteľné hodiny. V jednej škole nezabezpečili školského špeciálneho pedagóga pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia. V inom subjekte sa vyskytli formálne nedostatky v IVP, nevypĺňali inovované tlačivo Návrh na prijatie žiaka so ŠVVP do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do základnej a strednej školy a v jednej škole spájali žiakov 6. a 7. ročníka na vyučovacích hodinách predmetu svet práce.

Iné zistenia v **Prešovskom kraji** sa týkali nepovoleného spájania ročníkov na 2. stupni ZŠ, prekročenia najvyššieho počtu žiakov v triede ZŠ so spojenými ročníkmi 1. stupňa – išlo o triedu so spojeným 3. a 4. ročníkom, v ktorej bolo 26 žiakov, z nich bolo 5 žiakov 3. ročníka integrovaných z dôvodu ľahkého stupňa mentálneho postihnutia.

Závery

Následná inšpekcia sa realizovala v **276** základných školách. Z celkového počtu **1 914** uplatnených opatrení bolo **1 739 akceptovaných a splnených**. Pozitívny dopad uplatnených opatrení sa prejavil v kvalite vypracovaných školských vzdelávacích programov, ktoré boli následne prerokované s orgánom školskej samosprávy a zverejnené na verejne prístupnom mieste, čo prispelo ku upevňovaniu demokratického štýlu riadenia, zvýšeniu informovanosti zákonných zástupcov a vytváraniu pevných vzťahov a spolupráce školy s rodinou. Splnením opatrení sa zabezpečilo vydávanie rozhodnutí, vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie v súlade s platnými právnymi predpismi, zvýšila sa efektivita výchovno-vzdelávacieho procesu, skvalitnili sa podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP, čo pozitívne ovplyvnilo úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu.

Neakceptovaním odporúčaní (11,96 %) a **nesplnením** opatrení (5,33 %) pretrvávajú v kontrolovaných subjektoch nedostatky najmä v oblasti odborného a pedagogického riadenia.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom základných škôl

- dodržiavať štruktúru a aktualizovať školské vzdelávacie programy pre jednotlivé stupne vzdelávania v súlade so školským zákonom a štátnym vzdelávacím programom
- vypracovať učebné osnovy minimálne v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom príslušných predmetov a v rozsahu podľa učebného plánu školy
- viesť pedagogickú dokumentáciu v súlade s právnymi predpismi
- vykonávať systematickú vnútornú školskú kontrolu s dôrazom na analýzu výsledkov a prijímanie opatrení na zlepšenie výchovno-vzdelávacieho procesu, zefektívniť kontrolu realizovaním hospitácií so zreteľom na sledovanie rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov, zacieliť ju aj na integrovaných žiakov, vedenie ich dokumentácie a vypracovanie individuálnych vzdelávacích programov
- obsadzovať funkcie zástupcov riaditeľov škôl v súlade so všeobecne záväznými predpismi
- dodržiavať organizáciu vyučovania v súlade s vyhláškou o základnej škole
- skvalitniť činnosť metodických orgánov, pozornosť venovať analýze písomných prác žiakov v záujme systematického zlepšovania ich výchovno-vzdelávacích výsledkov a rozvíjania ich kľúčových kompetencií
- sledovať aktuálne zmeny vo všeobecne záväzných právnych predpisoch a flexibilne ich zavádzať do praxe
- nasmerovať pozornosť na prevenciu šikanovania a iných sociálno-patologických javov a zaistenie bezpečnosti žiakov

Zriadovateľom

- postupovať pri uvádzaní názvu školy v zriaďovacích listinách v zmysle všeobecne záväzného právneho predpisu

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

- zapracovať do poznámok k rámcovému učebnému plánu ŠVP ISCED 2 možnosť spájať žiakov z rôznych ročníkov na vyučovaní výchovných predmetov (výtvarná a hudobná výchova, svet práce, technika)